

CHMÚRA

NATURA 2000

NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie. Hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie európskeho prírodného bohatstva – najzácnejších a najohrozenejších biotopov a druhov na území štátov EÚ. Sústavu NATURA 2000 tvoria **chránené vtáčie územia** vyhlasované s cieľom ochrany vtáctva a **územia európskeho významu** s cieľom ochrany ostatných vzácných a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov. O zaradení územia do sústavy NATURA 2000 rozhoduje Európska komisia, ktorá vyberá z predložených návrhov jednotlivých členských krajín.

ÚZEMIE EURÓPSKEHO VÝZNAMU CHMÚRA

Horná lúka

Identifikačný kód územia: SKUEV0289 **Kraj:** Žilinský
Nadmorská výška: 675 – 730 m n.m. **Okres:** Čadca
Rozloha: 0,94 ha **Katastrálne územie:** Nová Bystrica

¹ prírodný životný priestor charakterizovaný určitými vonkajšími podmienkami a súborom v ňom žijúcich organizmov (rastlín a živočíchov)

Páperník širokolistý (*Eriophorum latifolium*)

Kruštík močiarny (*Epipactis palustris*)

PRÍRODNÉ POMERY

Územie európskeho významu sa nachádza na severovýchodnom okraji Kysuckej vrchoviny v Novej Bystrici-Vychylovke, v závere doliny Chmúra v areáli Múzea kysuckej dediny.

Patrí k západnému úseku Magurského flyša, bystrickej jednotky. Je tvorené bystrickými vrstvami s prevahou vápnatých ílovcov, pieskovcov s kalcitom, glaukonitom a arkózových pieskovcov. V ich nadloží sa nachádzajú prevažne hlinité a hlinito-kamenité svahoviny. Z dôvodu rozdielnej priepustnosti hornín sa aj napriek bohatým zrážkam v území netvorí väčšie akumulácie podzemných vôd. Striedaním priepustných a nepriepustných hornín sa zároveň vytvárajú podmáčané lokality a možnosti zosuvov, čo je pre flyšovú oblasť typické.

Vstavačovec strmolistý
(*Dactylorhiza incarnata*)

Rastlinné spoločenstvá tvoria reprezentatívnu ukážku slatinných lúk na minerálne bohatšom podklade, s regionálne typickým spoločenstvom valeriány celistvolistej a ostrice žltej, s porastami nízkych ostríc, prasličiek, v letnom období s nápadným páperníkom širokolistým, vstavačovcami, päťprstnicami, kruštikom močiarnym a ďalšími vzácnymi a ohrozenými druhmi. Lokality sú silne podmáčané, najmä slatina v zadnej časti areálu s väčším svahovým prameniskom – na nepresychajúcom stanovišti sa vytvorila hrubá vrstva machov so súvislým porastom nižších prasličiek

Prasličkovka pestrá
(*Hipochaete variegata*)

Valeriána celistvolistá
(*Valeriana simplicifolia*)

a drobných bahničiek. Okrajové časti slatín dopĺňajú pekné kvetnaté podmáčané lúky so škardou močiarnou a mečíkom škridlicovitým.

Významné floristické hodnoty: valeriana celistvolistá, prasličkovka pestrá, tučnica obyčajná, bahnička málokvetá, kruštík močiarny, vstavačovec laponský, vstavačovec strmolistý, päťprstnica obyčajná, päťprstnica hustokvetá, všivec močiarny, barička močiarna, bielokvet močiarny, mečík škridlicovitý, praslička obrovská; významné faunistické hodnoty: salamandra škvrnitá, mlok karpatský, kunka žltobruchá, myšovka vrchovská.

Lokality sa nachádzajú v atraktívnom prostredí Múzea Kysuckej dediny. Sú voľne prepojené prirodzenými kvetnatými mezofilnými lúkami a pasienkami, pravidelne vykášanými správcom areálu.

Bystruška zlatá (*Carabus auronites*)

Salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*)

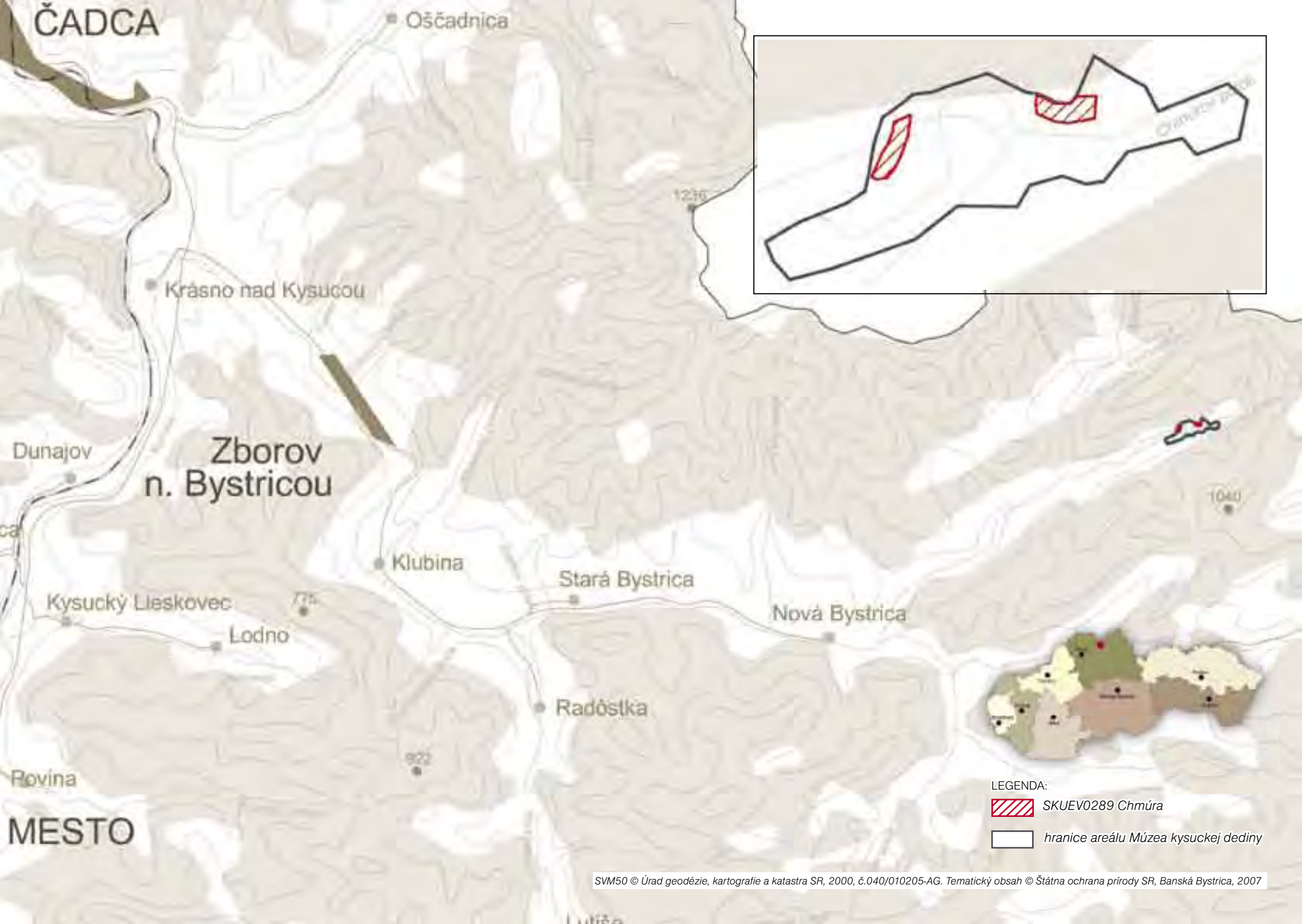

Obr. hore a obr. dole: všivec močiarny (*Pedicularis palustris*)

NEGATÍVNE VPLYVY

Dlhotrvajúce zrážky spôsobili nasiaknutie a zhmotnenie hrubších priepustných vrstiev na nepriepustnom podloží (v roku 2000 tu vznikol väčší zosuv v bezprostrednej blízkosti hornej lokality Chmúra II. Pri jeho sanácii (ochrane) sa riešili aj požiadavky ochrany prírody, najmä zachovanie a ochrana hydrologického režimu cennej slatinnej lokality. Slatinné lúky sú priamo ohrozené zanedbávaním kosenia a z toho vyplývajúcej sukcesie smerom k vysokobylinným podmáčaným lúkam, k rozvoju krovitej vegetácie a k náletu smrekov z okolitých porastov. Na okraji lokality Chmúra II, pri lesnej ceste a občasnej skládke dreva, sa vytvoril zaburinený okraj na zvyškoch materiálu zo spevňovania zväžnice.

Bielokvet močiarny
(*Parnasia palustris*)

OCHRANA ÚZEMIA

Zákonná ochrana bola územiu poskytnutá v roku 1984 vyhlásením Chránenej krajinskej oblasti Kysuce, ktorá pozostáva z dvoch od seba oddelených častí. Územie Chmúra sa nachádza v jeho východnej, beskydskej časti. Súčasťou územia európskeho významu je Chránený areál Chmúra, vyhlásený v roku 2001 na výmere cca 0,4 ha, v ktorom platí 4. stupeň ochrany. Ďalšia slatinná lúčka v zadnej časti záujmového územia Múzea Kysuckej dediny (MKD) má 2. stupeň ochrany.

Program starostlivosti a zonácia by perspektívne mali riešiť zjednotenie stupňov ochrany na základe porovnateľných hodnôt vegetácie lokalít.

Zóna B

Do tejto zóny navrhujeme zaradiť obe floristicky hodnotné slatinné lúky, po obnovení kosenia lokalít pred 5-6 rokmi sú ich biotopy stabilizované, na lokalite Chmúra II sa vyskytuje zriedkavý typ spoločenstva prasličiek s bahničkou málokvetou.

Zóny C-D

V tomto území európskeho významu ich nevymedzujeme. Nahrádzajú ich okolité mezofilné až podmáčané lúčno-pasienkové porasty, udržiavané správcom areálu MKD – Kysuckým múzeom v Čadci.

Každé územie európskeho významu sa po schválení Národného zoznamu navrhovaných ÚEV vládou SR (17. 3. 2004) považuje za chránené územie. Je to štádium tzv. **predbežnej ochrany**, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby sa stav európsky významných druhov a biotopov v území nezhoršoval. Toto obdobie môže trvať až 9 rokov, pričom počas prvých 3 rokov je národný zoznam posudzovaný v Európskej komisii a dochádza k definitívnemu výberu územia do sústavy NATURA 2000 a do maximálne ďalších 6 rokov dôjde k vyhláseniu územia. Predbežná ochrana je realizovaná prostredníctvom stupňov ochrany uvedených v národnom zozname. Podrobný zoznam parciel so zaradením k príslušnému stupňu ochrany pre ÚEV Chmúra, ako aj všetky ďalšie informácie o sústave NATURA 2000 na Slovensku nájdete na www.sopsr.sk/natura.

Stupne ochrany. Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je územná ochrana na Slovensku diferencovaná podľa stupňov ochrany. Najmenšie obmedzenia v prospech ochrany prírody predstavuje 1. stupeň (platí na celom území SR), najprísnejší je 5. stupeň (o. i. zahŕňa zákaz pohybu mimo vyznačených turistických chodníkov, zberu plodov a rušenia pokoja v záujme prítomných živočíchov a samozrejme vylučuje hospodársku činnosť). V prípade zónovania územia, jednotlivým zónam zodpovedajú príslušné stupne ochrany (zóna A = 5. stupeň, zóna B = 4. stupeň, zóna C = 3. stupeň, zóna D = 2. stupeň. 1. stupeň nemá pridelenú zónu).

Slatina s páperníkom širokolistým a päťprstnicami

STAROSTLIVOSŤ O ÚZEMIE

Cieľom ochrany a starostlivosti o lokality je zachovanie kvality a rozsahu hodnotných slatín, vyskytujúcich sa na malých plochách, ako regionálne typických a vzácných biotopov. Udržiavané slatiny sú podmienkou prežívania viacerých vzácných a ohrozených druhov rastlín, náročných na svetelné podmienky.

Nelesné biotopy

- pravidelné kosenie 1 x 1-2 roky, odstraňovanie biomasy
- odstraňovanie náletových drevín a zabraňovanie ich zmladzovaniu.

Kontaktná zóna a blízke okolie

- pravidelné vykášanie kontaktnej zóny s výskytom burinových a expanzívnych druhov
- odstránenie zvyškov materiálu zo spevňovania zväžnic pri lokalite Chmúra II, prípadne odčlenenie tohto priestoru od zväžnice žrdovinou
- sledovanie zachovania hydrologického režimu okolia lokalít.

ZOZNAM BIOTOPOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Typ biotopu	Kód NATURA 2000
Prirodzené a poloprirodzené travinno-bylinné biotopy	
Nížinné podhorské kosné lúky	6510
Rašeliniská	
Slatiny s vysokým obsahom báz	7230

Páperník širokolistý (*Eriophorum latifolium*)

ZOZNAM DRUHOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Skupina	Slovenský názov	Vedecký názov
Obojživelníky	kunka žltobruchá mlok karpatský	<i>Bombina variegata</i> <i>Triturus montandoni</i>
Cicavce	myšovka horská	<i>Sicista betulina</i>

Kunka žltobruchá
(*Bombina variegata*)

Tučnica obyčajná
(*Pinquicula vulgaris*)

Mok karpatský
(*Triturus montandoni*)

Mečík škridlicový (*Gladiolus imbricatus*)

Myšovka vrchovská (*Sicista betulina*)

KONTAKTNÉ ADRESY

ISBN 978-80-89310-28-9

Štátna ochrana prírody SR
Správa CHKO Kysuce
U Tomali 1511, 022 01 Čadca
tel: 041/433 56 06
fax: 041/433 56 08
e-mail: schkokysuce@sopsr.sk

www.sopsr.sk/natura

Autori fotografií: © D. Dítě, © J. Kautman, © J. Korňan, © H. Kotvasová, © P. Kvasnica,
© I. Pavlišin, © P. Polák

Odborný text: Správa CHKO Kysuce

Tento informačný materiál vydala ŠOP SR v rámci projektu Optimalizácia komunikácie a informovania o chránených územiach zaradených do sústavy Natura 2000, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou.

Foto na obálke:

predná strana – Pohľad na Chránený areál Chmúra, myšovka vrchovská (Sicista betulina), vstavačovec laponský (Dactylorhiza laponica), mečík škridlicový (Gladiolus imbricatus)

zadná strana – Horná lúka – vykášanie okrajov slatiny

